

Policy Brief

COLABORAREA DINTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN SECTORUL DE SECURITATE ȘI APĂRARE: DE LA COOPERARE SECTORIALĂ LA PARTENERIAT STRATEGIC

Rodica PANȚA, expertă în diplomație publică și comunicare strategică

● INTRODUCERE

Adoptarea noii Strategii Militare (2025–2035) de către Guvernul Republicii Moldova, la 8 octombrie 2025, a consfințit orientarea pro-occidentală a politicii de apărare a țării. Documentul strategic ce prevede modernizarea forțelor armate și alinierea lor la standardele europene de securitate, exprimă totodată aspirația Republicii Moldova (RM) de a deveni stat membru al Uniunii Europene(UE) și reafirmă „angajamentul național pentru o Moldovă europeană, democratică și prosperă, în care cetățenii trăiesc în siguranță și pace.”

● DESCRIEREA PROBLEMEI

Strategia a fost adoptată în contextul în care, în ultimii ani, cooperarea Republicii Moldova cu UE în materie de securitate și apărare a cunoscut o accelerare fără precedent, mai ales după 2022, pe fondul războiului din Ucraina și al creșterii riscurilor regionale de securitate. Busola Strategică a UE a inclus Republica Moldova printre partenerii prioritari încă în 2022, confirmând astfel sprijinul european pentru consolidarea rezilienței sale la amenințările externe.

”

La 21 mai 2024, Republica Moldova a fost prima țară non-membră a UE care a semnat Parteneriatul de securitate și apărare cu UE.

Parteneriatul reprezintă un moment de referință în redefinirea paradigmei sale de securitate. Acesta prevede consultări politice aprofundate și acțiuni comune într-o gamă largă de domenii, de la securitate cibernetică și combaterea dezinformării, la contraterorism, gestionarea crizelor, securitatea frontierelor, combaterea traficului de persoane și crima organizată. Documentul instituie un cadru formal de cooperare politico-militară, care depășește dimensiunea declarativă a Parteneriatului Estic și ancorează Republica Moldova în sistemul european de guvernanță a securității. Această evoluție reflectă adaptarea RM la noile realități regionale determinate de agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei și nevoia de consolidare a rezilienței naționale și democratice în fața amenințărilor hibride. În cadrul Parteneriatului prin instituționalizarea unui dialog politic și de securitate la nivel înalt, precum și a unui dialog anual în domeniul apărării, RM a obține un canal permanent de comunicare cu Uniunea Europeană.

● PRIVIRE DE ANSAMBLU

La etapa actuală, Uniunea Europeană aplică față de Republica Moldova o abordare integrată, combinând instrumente financiare, operaționale și de reformă instituțională ce au drept scop să sporească reziliența țării. Pe dimensiunea militară, UE a devenit practic principalul susținător extern al armatei moldovenești.

” Prin Facilității Europene pentru Pace (EPF), UE a alocat până în prezent aproape 200 milioane € forțelor armate ale Republicii Moldova.

Sprijinul vizează dotarea cu echipamente neletale, comunicații sigure, mijloace de mobilitate și protecție individuală, consolidând capacitatea de apărare teritorială și de reacție în situații de criză. Această asistență are și o dimensiune politică, deoarece semnalează încrederea UE în determinarea Chișinăului de a-și consolida autonomia strategică, fără a renunța la principiul neutralității constituționale.

În termeni analitici, EPF devine un mecanism de securizare constructivă, prin care UE contribuie la consolidarea capacităților defensive ale unui stat partener vulnerabil, fără a-l militariza.

Beneficiile cooperării cu UE sunt resimțite mai ales în contextul războiului hibrid. În ultimii ani, RM a devenit frecvent ținta propagandei, ingerințelor electorale și atacurilor cibernetice. Cooperarea cu UE i-a oferit acces la expertiză și tehnologie avansată, inclusiv prin Echipele Europene de Răspuns Rapid la Incidente Cibernetice (CRRT) din cadrul Cooperării Structurate Permanente (PESCO). Din 2022, aceste echipe au desfășurat mai multe misiuni la Chișinău, sprijinind autoritățile în protejarea rețelelor critice și a proceselor electorale, inclusiv în timpul Referendumului din 2024.

Angajamentul Republicii Moldova de a se implica în proiecte ale PESCO demonstrează maturizarea relației sale cu UE. Deși statutul său rămâne unul de partener și nu de membru, participarea în inițiative privind securitatea cibernetică și protecția infrastructurii critice reflectă o convergență tehnologică și normativă cu politicile de apărare europene. În perspectivă, această colaborare ar putea crea premise pentru integrarea RM în lanțurile de apărare digitală europeană, contribuind la consolidarea rezilienței cibernetice și instituționale, domenii-cheie într-un mediu geopolitic dominat de amenințări hibride.

Pe dimensiunea civilă și instituțională, UE a lansat în 2023 Misiunea civilă de Parteneriat (EUPM), prima inițiativă europeană destinată consolidării rezilienței unui stat partener la amenințări hibride. Cu un mandat prelungit până în 2027, misiunea are un caracter civil și consultativ, vizând fortificarea capacităților statului de a preveni și răspunde la amenințările hibride, inclusiv campanii de dezinformare, atacuri cibernetice și ingerințe externe în procesele democratice. Prin EUPM, UE acționează nu doar ca donator, ci ca partener strategic în transformarea instituțională, oferind expertiză, instruire și consiliere în domeniul securității naționale, ordinii publice și rezilienței societale. Impactul misiunii depășește sfera tehnică, ea consolidează încrederea politică și cooperarea interinstituțională, devenind un pilon al rezilienței democratice a Republicii Moldova. Prin misiunea EUPM și echipele CRRT, infrastructura cibernetică guvernamentală este astăzi mult mai bine protejată, iar autoritățile moldovenești dispun acum de proceduri și planuri de răspuns la criză dezvoltate cu consilierea experților europeni, precum și o rețea de alertă timpurie în cooperare cu instituțiile UE.

” În iulie 2022, UE a instituit la Chișinău Hub-ul pentru Securitate Internă și Managementul Frontierei, facilitând cooperarea cu Europol, Frontex și EUBAM.

Această platformă a facilitat reforme și investiții în infrastructura de frontieră, operațiuni comune împotriva rețelelor infracționale și o scădere vizibilă a contrabandei pe segmentul transnistrean.

RM contribuie la securitatea europeană prin participarea la misiunile PSAC, dobândind experiență practică și consolidând interoperabilitatea militară. Implicarea misiunilor și operațiunilor EUTM Mali și Althea (Bosnia și Herțegovina), are o valoare strategică multiplă: confirmă capacitatea de acțiune externă a statului, oferă experiență operațională în teatre internaționale și creează interoperabilitate tehnică și doctrinară cu forțele armate europene. Această participare funcționează ca un instrument de legitimitate internațională, confirmând rolul Republicii Moldova ca furnizor de securitate și nu doar ca beneficiar de protecție.

● CONCLUZII

Evoluțiile recente demonstrează că RM și UE au depășit etapa unei cooperări ocazionale și sectoriale, trecând la o relație de parteneriat strategic aprofundat în domeniul securității, apărării și rezilienței democratice. În doar câțiva ani, RM a fost integrată într-o rețea europeană de instrumente și mecanisme care îi întăresc capacitatea de a face față riscurilor hibride, de la asistența militară și misiunile de consultanță până la programele de combatere a dezinformării și corupției. Această colaborare strânsă îmbunătățește considerabil capacitatea statului de a gestiona riscurile de securitate, întărind totodată instituțiile democratice și coeziunea socială internă.

Cu alte cuvinte, cooperarea cu UE pe plan extern îi sporește reziliența și credibilitatea, iar pe plan intern îi consolidează ordinea democratică și încrederea cetățenilor în direcția pro-europeană.

Lecțiile ultimilor ani arată că securitatea nu poate fi asigurată prin izolare sau neutralitate pasivă, ci prin ancorarea într-un sistem colectiv de valori și apărare, sistem pe care UE îl oferă. Parcursul european al RM depinde în mod direct de succesul formulei *securitate + democrație = reziliență*. Colaborarea strânsă cu Uniunea Europeană oferă țării o oportunitate istorică de a demonstra că această formulă poate reuși chiar și în cele mai dificile circumstanțe geopolitice.

● RECOMANDĂRI

Pentru consolidarea cooperării cu Uniunea Europeană în domeniul securității și apărării, Republica Moldova trebuie să dezvolte o coordonare guvernamentală integrată, printr-un mecanism comun RM-UE care să unifice eforturile strategice și instituționale. Este necesară armonizarea în continuare a legislației naționale cu standardele europene, extinderea asistenței prin EPF și EUPM și implicarea activă în misiunile PSAC și proiectele PESCO.

Educația, cercetarea și societatea civilă au un rol important în promovarea valorilor și standardelor europene de securitate, în combaterea dezinformării și în creșterea încrederii publice în instituțiile statului. RM trebuie să continue extinderea participării sale la misiuni și proiecte europene, valorificând experiența dobândită pentru a-și consolida profilul de stat contribuitor la securitatea continentală.

Prin consolidarea cooperării, modernizarea capacităților naționale și dezvoltarea unei reziliențe durabile, RM își afirmă angajamentul de a deveni un partener activ și responsabil în sistemul european de securitate, capabil să-și apere valorile democratice și stabilitatea într-un context geopolitic complex.